

HEINRICH VON KLEIST

LOCARNO  
DİLENCİSİ



Çeviri: BİLGE UĞURLAR - TÜRKİS NOYAN



HEINRICH VON KLEIST

LOCARNO  
DILENCISI

Can Klasik

*Locarno Dilencisi*, Heinrich von Kleist

Almanca aslından çevirenler: Bilge Uğurlar – Türkis Noyan

*Das Bettelweib von Locarno*

İlk baskı: 1810-1811

Bu çeviride kaynak alınan baskı: *Sämtliche Erzählungen und andere Prosa*,  
Reclam Verlag, Stuttgart, 1986

© 2021, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının  
yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2021

2. basım: Ekim 2022, İstanbul

Bu kitabın 2. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Ayça Sezen

Editör: Şebnem Sunar

Düzeltili: Melis Oflas

Mizanpaj: Emin Petek

Sanat Yönetmeni: Utku Lomlu / Lom Creative ([www.lom.com.tr](http://www.lom.com.tr))

Kapak Uygulama: Beyza Ceylan

Baskı ve cilt: BPC Matbaacılık San. ve Tic. A.Ş.

Osmangazi Mah. Mehmet Deniz Kopuz Cad. No.17/1 Oda:1

Esenyurt, İstanbul

Sertifika No: 48745

ISBN 978-975-07-5547-7

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

[canyayinlari.com](http://canyayinlari.com)

[yayinevi@canyayinlari.com](mailto:yayinevi@canyayinlari.com)

Sertifika No: 43514

HEINRICH VON KLEIST

LOCARNO  
DİLENCİSİ

ÖYKÜ

Almanca aslından çevirenler  
Bilge Uğurlar – Türkis Noyan

♥can

Heinrich von Kleist'in Can Yayınları'ndaki diğerk kitabı:

*Michael Kohlhaas, 2007*

HEINRICH VON KLEIST, 1777'de Frankfurt'ta doğdu. İdealizme yö-neldi, Kant'tan ve Rousseau'dan etkilendi. 19. yüzyılın ilk büyük tiyat-ro yazarı sayılan Kleist, anlama yetisi, gerçeğin araştırılması, dış dün-yanın saydam olmayışı konularındaki kaygılarını tiyatrodaki dile getirdi. 1803'te İsviçre'ye yaptığı bir gezi sırasında *Schroffenstein Ailesi* adlı dramını yazdı. Napoléon istilası sırasında, 1806'da Fransız yetkililer-ce casus olduğu gerekçesiyle tutuklandı. Serbest bırakıldıktan sonra "romantik" çevrelere girip çıkmaya başladı. *Kırık Testi* adlı yapıtını bu dönemde tamamladı, öykülerini de yine bu dönemde yazdı. Plautus ve Molière'e öykündüğü *Amphitryon* adlı komedisini 1807'de, *Penthesilea* ve *Das Käthchen von Heilbronn* (Heilbronn'lu Kötchen) adlı trajedilerini ise 1808'de kaleme aldı. Ülkesinin içinde bulunduğu zor durum, onu ilk yurtseverlik dramı olan *Hermann Muharebesi*'ni yazmaya itti. Bunu aynı türde başka bir yapıt olan *Prens von Homburg* izledi. Gerçekçi bir sanatın habercisi, çağının çok ilerisinde yapıtların yazarı olan Heinrich von Kleist, parasız pulsuz, hasta ve yılgınlık içinde 1811'de Berlin ya-kınlarındaki Wannsee'de intihar etti.

BİLGE UĞURLAR, 1964'te İstanbul'da doğdu. 1982'de İstanbul Erkek Lisesi'ni, 1989'da Boğaziçi Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nü bitirdi. Rudolf Borchardt'ın *Gece Yatsı*, Peter Handke'nin *Don Juan*, Friedrich Schiller'in *Hayaletgören* ve *İhlamurlar Altında Gezinti*, Franz Grillparzer'in *Fakir Çalgıcı*, Sandomir Manastırı, Joseph Roth'un *Hotel Savoy*, E.T.A.

Hoffmann'ın *Kedi Murr'un Hayat Görüşü*, *Küçük Zaches Namidiğer Zinnober*, *Üstat Pire*, *Altın Çanak*, *Prenses Brambilla* ve Heinrich von Kleist'in *Michael Kohlhaas* adlı yapıtlarını Türkis Noyan'la birlikte çevirdi.

TÜRKİS NOYAN, 1929'da İstanbul'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Alman Dili ve Edebiyatı'nı bitirdi. Stephan Gerlach'ın *Gerlach Seyahatnamesi*, Tobias Heinzelmann'ın *Osmanlı Karikatüründe Balkan Sorunu: 1908-1914* ve *Osmanlı'da Bir Köle: Brettenli Michael Haberer'in Anıları: 1585-1588* çevirdiği yapıtlardan bazılarıdır. Ayrıca Bilge Uğurlar'la birlikte Joseph Roth, E.T.A. Hoffmann, Friedrich Schiller ve Heinrich von Kleist çevirileri bulunmaktadır.



## İçindekiler

O. Markizi .....	11
Şili Depremi.....	61
Santo Domingo'da Nişan.....	81
Locarno Dilencisi.....	123
Buluntu.....	127
Azize Cecilia ya da Müziğin Gücü.....	147
Düello.....	163
Kukla Tiyatrosu Üzerine.....	203



## O. MARKİZİ

Yaşanmış bir öykü; olay sahnesi  
kuzeyden güneye nakledilmiştir.

Yukarı İtalya'nın ünlü kenti M.'de erdemli bir hanım-efendi olarak tanınan, çok iyi yetişmiş iki çocuk annesi, dul Markiz von O. gazetelere verdiği ilanda, bilgisi dışında hamile kaldığını, dünyaya getireceği çocuğun babasının kendini tanıttığını istediğini, aile şerefini gözeterek söz konusu kişiyle evlenmeye kararlı olduğunu açıkladı. Kendisini bütün dünyaya alay konusu yapacak böyle garip bir ilan gazeteye vererek, değiştirilmesi mümkün olmayan her türlü zorlu koşulu göğüslemeyi göze alan bu yürekli kadın, M. kenti dolaylarındaki kalenin kumandanı Bay von G.'nin kızıydı. İçten bir sevgiyle bağlı olduğu eşi Marki von O.'yu yaklaşık üç yıl önce, ailenin işleri için Paris'e yaptığı bir yolculuk sırasında kaybetmişti. Genç kadın, eşinin ölümünden sonra, muhterem annesi Bayan von G.'nin arzusu üzerine, o zamana kadar yaşamış olduğu V. kenti yakınındaki malikânesinden ayrılmış ve iki çocuğuyla birlikte kale kumandanı olan babasının kale içindeki evine taşınmıştı. Burada dünyadan elini eteğini çekmiş olarak sakin bir yaşam sürüyor, sanat ve edebiyatla, çocuklarının eğitimiyle ve anne babasının bakımıyla meşgul oluyordu; derken ansızın savaş çıktı ve Ruslar da dahil olmak üzere, her milletten ordu birlikleri o bölgeyi işgal

ettiler. Müstahkem mevkiyi savunmakla görevli olan Albay von G., eşine ve kızına, kızının veya oğlunun V. civarındaki malikânesine çekilmeleri için talimat verdi. Fakat anne-kız kalede kalırlarsa karşılaşılabilecekleri sıkıntılarla, açık arazide maruz kalabilecekleri zulümleri uzun uzun düşünüp karar vermekte zorlanırken, kale ansızın Rus birliklerinin saldırısına uğradı ve kale kumandanı teslim olma çağrısıyla karşı karşıya kaldı. Albay, ailesine artık onların varlığını dikkate almadan hareket etmekte zorunda olduğunu açıkladı ve teslim olma çağrısına top ve tüfek ateşiyle karşılık verdi. Bunun üzerine düşman birlikleri kaleyi topa tuttu, cephaneliği ateşe verdi, dış tabyayı ele geçirdi ve teslim olma çağrısını yinelediğinde, kumandanın çekimser davranması üzerine, bir gece baskısıyla kaleyi ele geçirdi.

Rus birlikleri şiddetli bir obüs ateşiyle kaleye saldırdıkları sırada, kumandanın evinin sol kanadında yangın çıkınca, kadınlar acilen binayı terk etmek zorunda kaldılar. Albayın eşi, birbirlerinden ayrılmamalarını ve binanın alt katına sığınmalarını tembih ederek çocuklarıyla birlikte merdivenlerden aşağıya koşan kızına yetişmeye çalışırken, o anda evin içinde patlayan bir el bombası, herkesi tamamen şaşkına çevirdi. Markiz iki çocuğuyla birlikte kalenin ön avlusuna çıktı ve kendini savaşın tam ortasında buldu, burada gecenin karanlığında şimşek gibi çakan mermilerin ateşiyle karşılaşınca nereye kaçacağını şaşırarak tekrar yanmakta olan binaya girdi. Buradan arka kapıya doğru koşmaya çalışırken, ne yazık ki karşısına düşmanın keskin nişancı birliği çıktı; adamlar genç kadını görünce birden durakladılar, sonra silahlarını omuzlarına asıp anlayamadığı sözler ve iğrenç davranışlarla onu kısıkırak yakalayıp oradan sürükleyip götürmeye kalkıştılar. Bu korkunç grup, kendi aralarında itişe kakışa markizi oraya buraya çekiştirirken, genç kadın

dehşet içinde feryat ederek kaçışan hizmetçilerini yardıma çağırırsa da, artık herkes kendi can derdine düşmüştü. Askerler genç kadını kalenin arkasındaki avluya sürüklediler ve onu yere yatırıp en rezil işkencelerle üstüne çullanmaktayken, genç kadının canhıraş çığlıklarını işiten bir Rus subayı imdada yetişti ve avlarının üstüne saldırmaya hazırlanan bu azgın köpek sürüsünü hiddetli kılıç darbeleriyle dağıttı. Markiz o anda kendisini kurtarmak için gökten bir meleğin indiğini sandı. Subay, genç kadının zarif bedenine sarılmış olan insanlıktan çıkmış, hayvanileşmiş canilerden sonuncusunu da kılıcının kabbzasıyla ağzından kan getirinceye kadar suratına vurup yere serdikten sonra, hanımefendiye dönüp ona Fransızca hitap ederek<sup>1</sup> nezaketle kolunu uzattı ve gözlerinin önünde sahnelenen bütün bu olaylar karşısında dili tutulmuş olan genç kadını kalenin henüz alevlerin ulaşmadığı diğer kanadına götürdü. Markiz burada bilincini kaybederek yere yığıldı. – Bir süre sonra hanımefendinin korkmuş olan hizmetçileri ortalıkta görününce, Rus subay bir hekim çağırılması talimatında bulundu, sonra şapkasını başına geçirip hanımefendinin yakında kendini toparlayacağını söyleyerek savaş alanına geri dönmek üzere odayı terk etti.

Kale çok geçmeden tamamen fethedilmişti; ancak düşman aman vermiyor, savaşa devam ediyordu. Kumandan son gücüyle evin ana giriş kapısına doğru geri çekilmekteyken, aynı kapıdan bu Rus subayı, yüzü alev alev yanarak dışarıya çıktı ve ona teslim ol çağrısında bulundu. Kumandan zaten bu çağrıyı beklediğini ifade ederek subaya kılıcını teslim etti ve kaleye dönüp ailesini görebilmek için izin istedi. Takındığı tavırlardan bu taarruzun

1. Fransızca 18. yüzyılda Avrupa aristokrasisinin ortak diliydi. (Ç.N.)

komutanlarından biri olduğu anlaşılan Rus subay, kumandanın yanına bir nöbetçi er vermek koşuluyla, onun bu dileğini kabul etti; sonra hiç zaman kaybetmeden bir müfrezenin başına geçti ve çatışmaların hâlâ sürdüğü noktalarda savaşı derhal sonlandırarak müstahkem yerlere nöbetçiler dikti. Kısa süre sonra garnizon alanına koştu, her yanı sarmaya başlayan yangının derhal söndürülmesi için emirler verdi; emirlerinin yeterince hızlı yerine getirilmediğini görünce, kendisi olağanüstü bir gayretle işe koyuldu. Kâh hortumu kaparak yanan çatıların tepesine tırmanıp alevlerle boğuşuyor, kâh mühimmat deposuna dalıp barut fıçılarını ve içi patlayıcıyla doldurulmuş bombaları dışarıya yuvarlıyor, Asyalı<sup>1</sup> askerleri bile dehşet içinde bırakıyordu. Bu arada evine gidebilmiş olan kale kumandanı, markizin başına gelen felaketi duyunca çok telaşlandı. Fakat markiz, Rus subayın tahmin ettiği gibi, hekimin yardımına gerek kalmadan tamamen kendine gelmişti; yakınlarını iyi ve sağlıklı görmenin sevinciyle, onların endişelerini dağıtmak için bir süre daha yatakta kalmayı kabul etti, ama bir yandan da hemen kalkıp kurtarıcısına minnettarlığını ifade etmek için sabırsızlanıyordu. Genç kadın, onun T. avcı bölüğünün üsteğmeni, birçok kahramanlık madalyasıyla ödüllendirilmiş olan Kont F. olduğunu öğrenmişti. Babasından, kontun kaleden ayrılmadan önce kendisine mutlaka uğraması için ısrarcı olmasını rica etti. Kızının duygularına değer veren kumandan, vakit geçirmeden kaleye döndü ve askere talimatlar vererek oradan oraya koşan kontu, tabyalarda ağır kayıplar vermiş olan kuvvetlerini denetlediği sırada yakalayıp, kızının çok duygulanarak iletmediği dileğini kendisine bildirdi. Kont da, kendisini aralıksız meşgul

1. Taşralı anlamında kullanılan küçümseyici bir ifade. Rus askerleri kastedilmektedir. (Ç.N.)

eden görevlerinden zaman ayırabildiği ilk fırsatta hanımefendiye saygılarını sunmak için onu ziyaret edeceğine söz verdi. Markiz hanımefendinin hatırını sordu, ama cevabı bekleyemeden, o sırada birkaç subay kendisine rapor vermek üzere yanına gelince, yeniden savaş karmaşasının içine sürüklendi. Gün ağarırken, Rus ordularının başkumandanı gelip kaleyi teftiş etti. Kale kumandanına saygılarını sunup gösterdiği cesarete karşın, talihin kendisinden yana olmamasından ötürü teessürlerini bildirdikten sonra, istediği yere gitmekte özgür olduğuna dair şeref sözü verdi. Kale kumandanı teşekkür ettikten sonra, bugün Ruslara ve özellikle de T. avcı bölüğünün üsteğmeni Kont F. adındaki genç subaya minnettar olduğunu açıkladı. General, minnettarlık gerektiren olayın ne olduğunu sorup kumandanın kızına yapılan alçakça saldırıyı öğrenince, büyük bir hiddete kapıldı. Kont F. adlı subayı çağırıp onun bu asil davranışını öven kısa bir konuşma yaptıktan sonra –o sırada kontun yüzü kıpkırmızı kesilmişti– kayzerin<sup>1</sup> şerefli adını lekeleyen bu namussuz heriflerin derhal kurşuna dizilmesini buyurdu ve isimlerini öğrenmek istedi. Kont F. yüzünde şaşkın bir ifadeyle, kalenin avlusundaki ışığın yetersiz olması nedeniyle bu adamların yüzünü göremediği için isimlerini de bildiremeyeceğini açıkladı. General, subayın bu cevabına şaşır-  
dı, çünkü söz konusu olaylar sırasında binanın alevler içinde yandığını biliyordu; üstelik insan tanıdığı kişileri gecenin karanlığında bile seslerinden ayırt edebilirdi. Bu sözler üzerine, genç subay mahcup bir tavırla omuzlarını kaldırıncaya, general bu konunun derhal titizlikle incelenmesini istedi. Tam o sırada en arkada duran erlerden biri kalabalığı yarararak öne doğru ilerledi ve Kont F.'nin kılıç

1. Dönemin Rus Çarı I. Pavel (1754-1801) kastedilmektedir. (Ç.N.)

darbeleriyle yaralanmış olan saldırganlardan birinin korigordda yere yığıldığını, kale kumandanının adamları tarafından yakalanıp bir hücreye kapatıldığını ve hâlâ orada bulunduğunu bildirdi. General bu adamı bir nöbetçiyle karşısına getirtti ve kısa bir sorgulamadan sonra, isimlerini öğrendiği beş kişinin hepsini kurşuna dizdirdi. Bu olayı da böylece çözen general, küçük bir işgal birliğini kalede bırakıp ordunun diğer birliklerine geri çekilme emrini verdi; subaylar hiç vakit kaybetmeden bölüklerinin başına koştı; kont bütün bu telaş ve kargaşa arasında kumandanın yanına yaklaşp bu koşullar altında saygıdeğer markiz hanımefendiyi ziyaret edemeyeceğini üzölerek bildirdi; bir saatten kısa bir süre içinde Ruslar kaleyi tamamen boşaltmışlardı.

Kumandan ve ailesi, konta daha sonra minnettarlıklarını ifade etmek için bir fırsat kollamaktayken, onun kaleden ayrıldığı gün, düşman birlikleriyle çıkan bir çatışmada öldüğünü öğrenince derinden sarsıldılar. Bu haberi M.'ye getiren kişi, onu göğsünden ağır bir kurşun yarası almış bir halde P.'ye sevk edilirken gözleriyle gördüğünü anlatmıştı. Güvenilir kaynaklar da yaralıyı taşıyan kişilerin sedyeyi tam omuzlarından indirecekleri sırada onun son nefesini verdiğini bildirmişti. Kumandan, bu haberin ayrıntıları hakkında bilgi edinebilmek için bizzat posta arabalarının durağına kadar gitti. Kendisine bildirildiğine göre, genç subay savaş meydanında göğsünden vurulduğu anda, "Julietta! İşte bu kurşun senin intikamını alıyor!" diye feryat etmiş ve hemen ardından dudakları ebediyen kapanmıştı. Markiz, henüz fırsatı varken onun ayaklarına kapanmadığı için tesellisi olmayan bir üzüntü duyuyordu. Kontun kalede ziyaretine gelmemesini onun alçakgönüllülüğüne yoruyor, onu bizzat görmeye gitmediği için sürekli kendini suçluyordu; genç subayın ölüm ânında bile adını andığı bahtsız ada-



şını düşündükçe içi sızlıyordu; hatta o zavallı kadına yürek yakan bu acı olayı haber verebilmek için onun yaşadığı yeri öğrenmeye çalıştı, ama bir sonuç alamadı; böylece aradan aylar geçti, ama kendisi için bütün bu olanları unutabilmek çok zordu.

Kumandan ve ailesi, kaledeki özel dairelerini Rus kale kumandanına teslim etmek üzere boşaltmak zorunda kalınca, önce çiftliklerinden birine taşınmayı düşündüler. Markiz çiftliğe yerleşmeyi tercih ediyorsa da, kırsal bölgede yaşamayı sevmeyen albayın isteğine uyararak kent içinde bir eve taşındılar ve ailenin daimi konutu olarak dayayıp döşedikleri bu evde eski düzenlerini yeniden kurdular. Markiz, çocuklarının uzun süredir kesintiye uğrayan eğitimiyle meşgul olmaya başladı, boş zamanlarını değerlendirmek için resim malzemelerini ve kitaplarını ortaya çıkardı. Ne var ki aslında bir sağlık tanrıçası<sup>1</sup> kadar sağlam bünyeli olan genç kadın, zaman zaman garip bir rahatsızlık duyduğundan odasına çekilmeyi tercih ediyor, bazen bütün haftayı insan içine çıkmadan geçiriyordu; sık sık midesi bulanıyor, başı dönüyor, hatta baygınlık nöbetleri geçiriyordu ve kendisi de bu tuhaf durumunun nedenini açıklayamıyordu. Bir sabah, bütün aile çay masasının etrafında toplandıklarında, babasının bir an için odadan çıkmasını fırsat bilen markiz, daldığı derin düşüncelerden sıyrılıp annesine dedi ki: “Bir kadın benim şimdi, şu çay fincanını elime aldığımda hissettiklerimi, kendi bedeninde hissettiğini anlatsa, ben bu kadın hamile derdim.” Bayan von G., kızının söylediklerine bir anlam veremediğini söyleyince, markiz az önce söylediklerini tekrarladı ve vaktiyle ikinci kızına hamile olduğu zamanki gibi bir duyguya kapıl-

1. Hygieia. Yunan ve Roma mitolojilerinde adı geçer. Tanrı Asklepios'un kızıdır. Tıbbın simgesi olan yılan figürüyle birlikte betimlenir. (Ç.N.)

dığını açıkladı. Bayan von G., onun belki de Phantasos'u<sup>1</sup> doğuracağını söyleyip güldü. Bunun üzerine markiz de şakayla takılarak bu çocuğun babasının ancak Morpheus<sup>2</sup> ya da onun maiyetindeki rüyalardan biri olabileceğini söyledi. O sırada albay içeriye girince konuşma yarıda kesildi; markizin birkaç gün içinde sağlığı düzeldi ve böylece konu kapandı.

Bundan kısa bir süre sonra, kumandanın oğlu olan Orman Müdürü von G.'nin de evde bulunduğu bir sırada, oda hizmetkârı içeriye girip Kont F.'nin aileyi ziyarete geldiğini bildirince ev halkı garip bir dehşete kapıldı. Kumandan ve kızı aynı anda, "Kont F. mi?" dediler; şaşkınlıktan herkesin dili tutulmuş gibiydi. Oda hizmetkârı, gözlerinin ve kulaklarının kendisini yanıltmadığını, kontu içeriye aldığını ve sofada beklettiğini söyleyince, kumandan hemen yerinden fırladı ve konuğu bizzat karşılamaya koştu; kapıyı açar açmaz, yüzü biraz solgun görünmekle beraber, genç bir ilah kadar yakışıklı olan Rus subay içeriye girdi. Müthiş bir şaşkınlık sahnesinin hemen ardından, kumandan ve karısının sitemkâr ifadeleri onun ölmüş olduğunu sandıklarını açıklamaları üzerine, kont ölümden kıl payı kurtulduğunu söyledikten sonra, yüzünde duygulu bir ifadeyle evin kızına döndü ve sağlığının iyi olup olmadığını sordu. Markiz, kendini çok iyi hissettiğini söyleyerek onun ölümden nasıl kurtulduğunu anlatmasını rica etti. Fakat kont sorusunda ısrar ederek genç kadına, onun kendisine doğruyu söylemediğini, yüzündeki yorgun ifadeden kendisini çok iyi hissetmediğini fark ettiğini, genç kadının garip bir sıkıntısı, bir rahatsızlığı olduğunu sezdiğini açıkladı. Kontun

1. Yunan mitolojisinde uyku tanrısı Hypnos'un fantastik düşler gördüren oğlu. (Ç.N.)

2. Yunan mitolojisinde düşler tanrısı. (Ç.N.)



Heinrich von Kleist, klasik Alman edebiyatının sıra dışı yazarı olarak bilinir. Eserleri gizemli motifler üzerinde yükselir, kurguladığı yazgılar geniş dramatik kavisler çizer. Bir esrar perdesi ardına gizlenen gerçeklerin doğurduğu gerilimden beslenen öykülerine, adalet ve hakikat arayışına çıkan karakterler eşlik eder. Oysa Kleist'in öykülerinde adalet çoğu zaman ulaşılabılır bir menzile değildir. Hakikat ise kendini beklenenin aksi yönde tesis eder ve yerini şiddete bırakır.

Kullandığı imgelerin şiddeti ve karakterlerine yaşattığı duygusal patlamaların aşırılığıyla çağının yazınsal geleneklerinin dışına çıkan Heinrich von Kleist'in öyküleri, *Locarno Difencisi*'nde bir araya geliyor.

#dünyaklasikleri #almanklasikleri #insanlıkhalleri #adalet #hakikat #şiddet

Kapak resmi: Thomas Faal



ISBN: 978-978-07-55477-7

